

Az októberi forradalom közelgő 51. évfordulójának jelképe a Szonda 5. űrhajó. Megint szovjet siker figyelte fel a világ népeit a szocializmus teljesítményére, s mint mindig, újlag jólesik a társadalmi forradalmat a gondolkodás és műszaki munka nagyságát kifejező, tudományos eredménnyel társítanunk.

Nem alkalmi és nem a már szokványos űrjáratról van szó, hanem olyan sok jelentőségű kísérletről, mely bevalóságában lényegesen előbbre hozza, biztosítékaiban megerősíti az ember lehető térfoglalását a Földön túl.

Erdemes lemérnünk az esemény jelentőségét a politikai és tudományos ellenpartner elismerésén. James Webb lemondása az amerikai űrkutatást adminisztráló NASA igazgatói posztjáról látszólag semmiféle összefüggésben nincs a Szonda 5. Hold körüli útjával, visszaérkezésével és sima tengerre szállásával. Webb még e szonda fellövése előtt határozta el magát lépésére, de amikor döntését bejelentette, olyasmit mondott ki, amit előtte kevesen hangoztattak az Amerikai Egyesült Államokban. Szerinte a Szovjetuniónak jelenleg is, akárcsak tíz évvel ezelőtt, legalább két évnyi előnye van az űrkutatás, különlegesen a hold-program terén. Ez a vallomás arra figyelmeztet, hogy a két esemény összefüggése sokkal mélyebb, mint gondolnók.

A néhai Kennedy elnök lanszírozta amerikai Apollo-program volt hivatott behozni azt a kezdeti hátrányt, amelyet az első szovjet szputnyik jelzett tizegynéhány évvel ezelőtt. Az akkori hidegháborús hangulat kísérte űrversenyt azóta a fokozott közeledés és a hadicélokot részben háttérbe szorító emberi versengés váltotta fel. Már-már közös űrkísérletekről álmodozott az emberiség (és reméljük, nem hiába), amikor az űrkutatásban bekövetkezett szerencsétlenségek lelassítani látszottak a tervezett űrlátogatásokat. James Webb azonban jól látta, valójában mi történik. Amerika figyelmét a vietnami háborús erőfeszítések terelték el a Holdról, s a NASA vezérkarában nem maradt titok, hogy ez újabb lemaradást jelent. Ilyen körülmények között Webb nem akarta tovább is vállalni a felelősséget. A tények őt igazolták.

A Szovjetunió újabb elsőségével megtartotta vezető űrhatalmi szerepét, s minden kilátása megvan arra, hogy elsőként lépjen Földünk örök kísérőjére. A szovjet tudósok és mérnökök felbocsátotta Szonda 5. automata berendezése került meg elsőként a Holdra és hozta is vissza sikerrel a fellőtt űrhajót a Földre. Ez a siker nagyon fontos lépés az ember Holdra-szállásának ívében. Sir Bernard Lowell, az angliai Jodrell Bank Csillagvizsgáló igazgatója (aki melleleg szólva minden hivatalos cáfolat ellenére előre jelezte a Szonda 5. célját, útját és sikerét) szá-

mításai alapján bejelentette, hogy a Szovjetunió néhány hónapon belül embert is küldhet a Hold megkerülésére.

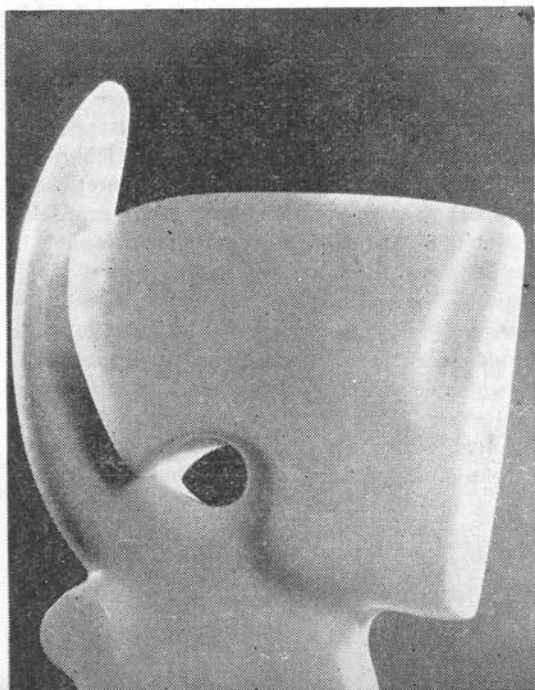
A legújabb űrhajó két teljesen új műszaki bravúrt valósított meg. Önvezérelt berendezései segítségével visszafelé jövet a felső levegőrétegekbe való behatolása során megfelelően programozta és pontosan eltalálta azt a mintegy 60 kilométeres átmérőjű „ablakot“, mely nélkül vagy kigyúl és elég, vagy örökre elkerüli a Földet. Ez az „ablak“ a méreteket arányosan tekintve annyi a Holdról nézve, mintha nekünk itt 30 méterről egy füzetlapot kellene eltalálnunk. A másik szokatlan teljesítmény a rendkívül gyors fékezés: 14 perc alatt 11 km/sec. sebességről zérusra csökkenve az ún. negatív gyorsulás a Szonda 5. esetében minden eddig elértnél nagyobb volt.

A két műszaki vívmányt azért emeljük ki, mert tükrözi a tudomány fokozott gondoskodását az űrrepülő emberről. Nyilvánvaló, hogy ember a Hold megkerülésére csak akkor száll majd fel, ha az út gyakorlatilag veszélytelené válik, s most akár a légbeli „ablak“ szabatos eltalálását, akár a fékezés csúcsteljesítményét vesszük tekintetbe, kétségtelen, hogy megszülettek az űrbeli embervédelem újabb nagy biztosítékai. Megítélhetjük a Szonda 5. sikerét a tudományos-műszaki forradalom szempontjából vagy felfoghatjuk egyenesen a legendás 1917 logikus következményének, mindenképpen az emberség az, ami minket örömmre késztet.

Az űrkutatás újabb jeles eseménye — három asztronauta 11 napos száguldása a Föld körül egy űrkabinban — magasabb fokon ismételte meg az Apollo-programot, s jelentős abból a szempontból is, hogy ugyancsak az emberről való gondoskodás jegyében terveződött, a szovjet űrkutatás bravúráját azonban jelentőségben nem csökkentette.

A társadalmi haladás mit sem ér tudomány nélkül, s mit sem ér a tudomány, ha nem az ember felszabadulását viszi előbbre. Ez esetben már nem is csak az osztálytársadalom és az imperializmus háborús feszélyei, hanem egy öröknek hitt rabság, a Föld lebéklöző vonzóereje alól is.

KORUNK

Váró Márton szobra